

СТАНОВИЩЕ

върху материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по дисциплината „Горски култури“ в професионално направление 6.5. Горско стопанство, научна специалност „Горски култури, селекция и семеипроизводство“, обявен от Лесотехнически университет в ДВ бр. 107/ 20.12.2024 г. (код на процедурата FOR-P-1124-153)

Кандидат за участие в конкурса: доц. д-р Наско Александров Илиев

Изготвил становището: проф. д-р Соня Христова Бенчева, Лесотехнически университет, професионално направление 6.5. „Горско стопанство“, научна специалност „Лесомелиорации, защита на горите и специални ползвания в горите“, определена за член на научното жури със заповед ЗПС 89/17.02.2025 г. на Ректора на ЛТУ.

1. Кратки биографични данни

Доц. Наско Илиев завършва средното си образование в 7-мо ЕСПУ, София през 1985 г. През 1992 г. се дипломира като Инженер по горско стопанство във ВЛТИ (сега Лесотехнически университет), където през 1997 г. получава Образователна и научна степен „доктор“ с дисертационен труд на тема „Възможности за повишаване използването на гигантската секвоя (*Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) Buchh.) чрез семенно и вегетативно размножаване“.

От 1993 до 1998 г. работи като Ръководител направление „Поддържане“ в Народен парк „Витоша“. От 1995 г. е хоноруван асистент, от 1998 – главен асистент, а от 2005 до момента – доцент към катедра Лесовъдство“, ФГС, ЛТУ. В периода 2016-2020 е зам. декан на ФГС. Член е на АС на ЛТУ в два мандата – от 2016 до 2024 г.

Доц. Илиев участва в 16 национални и международни научно-изследователски проекта, като на два от тях е ръководител. Участва в комисии за програмни и институционални акредитации през 2006-2013, 2016-2020 и от 2024 г. Участва в организационни комитети на научни конференции, в експертни съвети към ДАГ и ИАГ и семинари.

Участвал е в 3 курса за повишаване на квалификацията. Владее руски и английски език. Има отлични дигитални умения.

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с минималните изисквания, съгласно Правилника за РАС в ЛТУ

Представената от доц. Наско Илиев научна продукция, приложените документи и материали съответстват на изискванията в Правилника за развитие на академичния състав в Лесотехнически университет. Направената справка показва изпълнение и значително превишаване на минималните изисквани точки по отделните показатели за академична длъжност „професор“.

Изпълнение на минималните изисквания по групи показатели за АД „доцент“

Група от показатели	Съдържание	Изисквани за професор	Изпълнени от доц. Наско Илиев
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	-
В	Показател 3 или 4	100	100
Г	Показатели 5-12	200	270,8
Д	Показатели 13-15	100	855
Е	Показатели 16-24	100	338,3
Общ брой точки		550	1614,1

3. Характеристика и оценка на дейността на кандидата

3.1. Учебно-педагогическа дейност

В представените материали липсват справки за аудиторната заетост на кандидата за

последната година, както и за водените от него учебни дисциплини, но от автобиографията му и от сайта на ЛТУ може да се види, че извежда лекции, упражнения и учебни практики по дисциплините: Горски плантации (за студенти от специалност Горско стопанство, ОКС „магистър”, РО и ЗО), Горски култури (Горско стопанство, ОКС „бакалавър”, РО и ЗО) Създаване на нови гори (Стопанско управление, ОКС „магистър”, РО) и Защитни залесявания (ЕООС, ОКС „магистър”, РО). Предвид решението на катедрата за обявяване на конкурса, може да се приеме, че кандидатът изпълнява изискваната учебна заетост.

Доц. Илиев е бил научен ръководител на задочен докторант инж. Любка Върбева с тема на дисертационния труд „Лесокултурни аспекти на развъждането на обикновения явор (*Acer pseudoplatanus* L.) в България“. Ръководил е и 26 успешно защитили дипломанти от специалност „Горско стопанство“ (15 от ОКС „бакалавър” и 9 от ОКС „магистър”). Съавтор е на 1 учебник (по конкурсната дисциплина – Горски култури), 7 ръководства и учебни помагала (4 от тях след избора му за доцент).

3.2. Други професионални и творчески дейности на кандидата

Доц. Наско Илиев е представил доказателствени материали за следните дейности:

- **Научна експертиза:** участие със становище в състава на две научни журита: в конкурс за АД „главен асистент“ и за получаване на ОНС „доктор“.
- **Участие в организационни комитети на научни форуми:** зам. председател на организационния комитет на международна научна конференция „Forestry Bridge to the Future“, 2021 г.; член на организационния комитет на VII национална научна конференция „Управление и устойчиво използване на биологичните ресурси, 2018.
- **Участие в експертни съвети и съвещания** към ДАГ и ИАГ.
- **Участия в работни комисии към Лесотехнически университет:** по качество на обучението към АС (2016-2024); по атестиране на ФГС (2011-2015; 2024); по акредитация (2006-2013; 2016-2020; 2024).
- **Организатор на семинар** по присаждане, 2001; член на Консултативния съвет към ДПП „Витоша“.
- **Приложни експертизи:** изготвена фитосанитарна експертиза за състоянието на дървесни и храстови растения в гр. Банско (2012).

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата

За настоящия конкурс доц. Наско Илиев е представил списък с 35 научни публикации. Описани са също автореферат и 7 научни труда, свързани с участието му в конкурс за ОНС „доктор“, както и 13 научни публикации, 3 учебни помагала и др., представени в конкурс за АД „доцент“, които не подлежат на разглеждане в конкурса за АД „професор“.

Разпределение на броя публикации според вида им

Видове публикации		бр.	точки
В3	Хабилитационен труд - монография	1	100
Г6	Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд	1	40
Г7	Научни публикации в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	16	163,5
Г8	Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове	17	67,3
Общ брой точки			370,8

Общо 16 научни публикации са публикувани в реферирани и индексирани списания, 1 от които в Web of Science с IF (импакт фактор), 11 в Scopus със SJR и 4 в Web of Science без IF. В нереферирани списания с научно рецензиране са 17 от публикациите, 7 от които в чуждестранни списания.

От общия брой на публикациите 26 са на английски език, а 9 – на български.

Брой съавтори в публикациите: самостоятелни – 1 бр.; с един съавтор – 9 бр.; с двама и повече съавтори – 24 бр.; водещ автор – 14 бр.

4.1. Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти

Доц. Наско Илиев е представил списък за участия в 3 международни и 13 национални научни проекта, на два от които е ръководител.

4.2. Характеристика на публикуваните научни резултати

Публикациите, с които доц. Илиев участва в конкурса за АД „професор“, са направени в реферираните и индексирани издания: Propagation of Ornamental Plants, Forestry ideas, Advances in Bulgarian Science, Journal of Forest Science, Silva Balcanica, както и в Journal of Korean forest society, Analele Universității din Craiova, Oltenia journal for studies in natural sciences, Management & sustainable development, Reforesta, Ecological Engineering and Environment Protection, Управление и устойчиво развитие, Наука за гората, Лесовъдска мисъл и редактирани научни сборници.

4.3. Отражение на научната дейност на кандидата в литературата (цитируемост)

В списъка с установените цитирания доц. Илиев представя 37 цитирания на 16 свои публикации в реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни издания, 20 цитирания на 15 публикации в монографии и колективни томове с научно рецензиране, както и 20 цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране на 10 публикации. Допълнително са описани 19 цитирания на 10 публикации в дисертации. С това са покрити многократно минималните изисквания по критерия за цитируемост.

4.4. Приноси в трудовете на кандидата

Изследователската работа на доц. Н. Илиев включва важни приноси, които той е обособил в три основни научни направления:

- Горско семепроизводство
- Разсадниково производство
- Залесяване.

А. Научно-приложни приноси

• Горско семепроизводство

- Направен е анализ на Националната семепроизводствена база и са набелязани по-важните задачи и перспективи за развитие на горското семепроизводство у нас. Обоснована е ролята на селекционната дейност в България при създаването на горски семепроизводствени източници за устойчивостта и производителността на бъдещите горски култури (Г8.2).

- За първи път е направено проучване на всички източници на репродуктивни материали от шестил (*Acer platanoides* L.), включени в Националния регистър на горската семепроизводствена база в България. Проучени са всички насаждения и култури, в които шестилът доминира, с цел включване на нови базови източници на репродуктивни материали (Г7.5).

- Проучени са създадените семепроизводствени източници от бяла акация в България, анализирано е производството на семена, техните посевни качества и прилаганите предпосевни подготовки (Г8.1).

- Изследвани са посевните качества и семенния покой на посевните материали от видове с ограничено разпространение в нашата страна – шестил (*Acer platanoides* L.), обикновена череша (*Prunus avium* L.) и обикновен явор (*Acer pseudoplatanus*) (Г8.11; Г7.2).

- За първи път у нас са проучени посевните качества на семена от платанolistна стеркулия (*Sterculia platanifolia* L.) (Г8.8)

• Разсадниково производство

- Направен е преглед на разсадниковото производство, вкл. историческо развитие, класификация на разсадниците, организация и устройство на разсадниковата площ, почвообработка, агротехнически мероприятия, производствени технологии и методи на работа, както и на специфичните особености при производството на посадъчни материали от различни видове (В3.1)

- Разработени са методики за клониране на планински ясен (*Fraxinus excelsior* L.) (Г8.10) и обикновен явор (*Acer pseudoplatanus* L.) in vitro (Г8.15).

- Проучени са възможностите за вкореняване на резници от обикновен явор (Г7.12). Доказана е възможността за вкореняване на предварително етиолирани и деетиолирани леторасли от този вид (Г7.15).

- Проучено е влиянието на вида на ауксина и неговата концентрация, оптималните срокове за добиване на резници и генотипа върху индуцирането на калусогенезис, ризогенезис и качеството на формираната коренова система на резници от три култивара на *Chamaecyparis lawsoniana* (Г8.7)

- За първи път е направен опит за вегетативно размножаване и повторно въвеждане на обикновения тис (*Taxus baccata* L.) в естествените му находища в Странджа и Витоша (Г8.17).

- Опровергано е схващането, че в летните срокове не може да бъде осъществено присаждане на калем. Очертана е възможността за свободен избор на метод на присаждане и в тази фенофаза (Г7.1; Г7.4; Г7.7). Доказано е, че най-значимият фактор за успеха на срastването на компонентите и за растежа е сезонът на работа.

- Направените проучвания на база чуждият опит за размножаване чрез присаждане при обикновен явор (*Acer pseudoplatanus* L.) (Г7.12) са основание да се препоръча присаждане върху подложки в покой (пролет), както и на будни (лято) чрез копулация.

- За първи път у нас е постигнато пролетно и есенно присаждане на *Syringa vulgaris* L. и негови култивари върху подложки от двугодишни вегетативни фиданки на *Ligustrum ovalifolium* Hassk. Установено е, че размножаването може да бъде успешно постигнато чрез присаждане на калем през пролетта и лятото (Г7.16).

- Установено е влиянието на селективни хербициди върху реакцията на семеннишни и вегетативни фиданки и са доказани възможностите за тяхното прилагане в практиката. Проучванията са фокусирани върху производството на фиданки от култивари на евроамерикански тополи (Г7.9), черен бор (*Pinus nigra* L.) (Г8.5), атласки кедр (*Cedrus atlantica*) (Г8.6) и цер (*Quercus cerris* L.) (Г8.9).

• Залесяване

- В обзор върху историческото развитие на залесяванията в България са изброени основните грешки, проблеми и промените в политиката на залесяване и бъдещите предизвикателства (Г8.14).

- Анализирани са съществуващият лесовъдски опит, свързан с екологичните изисквания, спецификите на естественото възобновяване, създаване и отглеждане на горски култури, растеж, продуктивност на насажденията, и лесовъдски дейности (Г7.12).

- Обобщен е опита от лесокултурната практика с обикновен явор в България. Установено е, че яворът може да формира чисти и да доминира в състава на смесени насаждения (Г8.13; Г7.11).

- В проведените мащабни проучвания върху състоянието, растежа и производителността на горските култури от обикновена череша (*Prunus avium* L.) (Г8.4), шестил (*Acer platanoides* L.) (Г7.5) и обикновен явор (*Acer pseudoplatanus* L.) (Г7.11) у нас са проучени всички съществуващи насаждения и култури в България, като е доказано, че и трите вида могат да формират чисти насаждения и да се създават устойчиви чисти горски култури.

- В сравнителни проучвания в района на Кресна е установен значим производствен потенциал на обикновения кестен, който превъзхожда белия и черния бор (Г8.3).

- Направен е задълбочен анализ на разпространението на *Robinia pseudoacacia* в България, заеманите от нея площи, стопанската ѝ ценност, възрастовата структура на насажденията, условията на месторастене, класове на продуктивност, технология на залесяване и стопанисване на културите. Разгледани са установените в България заболявания и вредители по този вид и начините за борба с тях (Г8.1)

Б. Приложни приноси

• Разсадниково производство

- Предложена е методика за дългосрочно третиране на резниците с индолмаслена киселина,

стимулиращо вкореняването (Г7.15).

- С участието на кандидата в работни групи към горското ведомство за изготвянето на нормативни документи, засягащи разсадниковото производство, е актуализирана Наредба № 4 от 15.02.2012 г. за условията и реда за регистрация на горски разсадници и за производство на фиданки в горските разсадници - държавна собственост.

• **Залесяване**

- Направени са единствените по рода си проучвания у нас за изследване на ефектите от използването на механични протектори върху оцеляването, растежа по височина и диаметър при широколистни (Г7.10) и илолистни дървесни видове (Г7.13).

- Обоснована е необходимостта от разработване на единна методология за количествена оценка на конкурентоспособността на горските компании в България (Г7.14).

5. Оценка на личния принос на кандидата

Научните приноси на доц. Наско Илиев са безспорни и показват много добра способност за самостоятелна и екипна работа.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към научната продукция на доц. Наско Илиев.

Критиката ми е насочена само към подготовката на някои материали за конкурса:

- В представените документи липсва обобщена справка за аудиторната заетост, както и за водените дисциплини.

- Приносите са представени прекалено подробно под формата на резюмета на публикациите. Би следвало да се обобщят и представят самостоятелно.

7. Лични впечатления

Познавам кандидата като сериозен, отговорен и отзивчив колега. Съвместната ми работа с доц. Наско Илиев е свързана с популяризиране на Агролесовъдството в България. Не се съмнявам в личното му участие във всяка представена разработка. Способността му да работи в екип е високо ценена, което се вижда от големия брой колективни публикации и проекти с негово участие.

8. Заключение

След подробно запознаване с представените от кандидата документи и материали, и установено съответствие с изискванията в Правилника за развитие на академичния състав в ЛТУ, предлагам доц. д-р Наско Александров Илиев да бъде избран за „професор“ по дисциплината „Горски култури“ в професионално направление 6.5. Горско стопанство.

17.03.2025 г.

Член на жури:

(проф. С. Бенчева)